

GIẢI PHÁP PHÁT HUY TÍNH TÍCH CỰC HỌC TẬP CỦA SINH VIÊN TRONG NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG HỌC MÔN GIÁO DỤC THỂ CHẤT HIỆN NAY

Lê Văn Tân

Trường Cao đẳng Kinh tế - Kế hoạch Đà Nẵng

Tóm tắt: Trong thời đại tri thức số phát triển như hiện nay đòi hỏi người học phải luôn chủ động, tích cực và nỗ lực không ngừng để chiếm lĩnh và làm chủ tri thức, trở thành công dân toàn cầu. Hiện nay, mọi tri thức của nhân loại đều được số hóa và việc tiếp cận tri thức có thể thực hiện được thông qua các thiết bị công nghệ có kết nối internet. Đối với sinh viên (SV), để học tốt môn Giáo dục thể chất (GDTC) cần phát huy tính tích cực học tập, qua đó khắc phục hiệu quả những khó khăn và tiếp thu kiến thức, kỹ năng một cách toàn diện, hiệu quả. Nghiên cứu tập trung đề xuất một số giải pháp phát huy tính tích cực học tập của SV trong học môn Giáo dục thể chất nhằm nâng cao chất lượng môn học này.

Từ khóa: Tính tích cực của sinh viên, chất lượng giáo dục thể chất, môn Giáo dục thể chất.

SOLUTIONS TO PROMOTE STUDENT LEARNING ENGAGEMENT IN IMPROVING THE QUALITY OF PHYSICAL EDUCATION COURSES TODAY

Le Van Tan

Danang College of Economics and Planning

Abstract: In the current era of digital knowledge development, learners are required to be proactive, engaged, and continuously striving to acquire and master knowledge in order to become global citizens. Today, all human knowledge is digitized and accessible through internet-connected technological devices. For university students, achieving good results in Physical Education (PE) requires the promotion of active learning, which helps them effectively overcome challenges and comprehensively acquire knowledge and skills. This study focuses on proposing several solutions to foster student learning engagement in PE courses, thereby enhancing the overall quality of physical education.

Keywords: student engagement, quality of physical education, physical education course.

Nhận bài: 20/04/2025

Phản biện: 22/05/2025

Duyệt đăng: 26/05/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong hoạt động học tập của sinh viên (SV), để đạt được hiệu quả cao cần có sự hội tụ của nhiều nhân tố, trong đó tính tích cực học tập là yếu tố quan trọng có tính quyết định. Tính tích cực học tập là một phẩm chất quý giá của SV trong xã hội hiện đại ngày nay giúp họ lĩnh hội được khối lượng tri thức lớn, liên tục thông qua tối ưu việc tự học, tự nghiên cứu của bản thân. Bởi vì dạy học chỉ thực sự thành công khi và chỉ khi SV chuyển hóa được những “yêu cầu học tập” của nhà giáo dục thành “nhu cầu học tập” của bản thân, chuyển “quá trình đào tạo” thành “quá trình tự đào tạo”, khi đó việc học tập sẽ mang lại niềm vui, niềm hạnh phúc thực sự cho SV. Tính tích cực học tập sẽ khơi dậy niềm hứng thú học tập của SV, khi có hứng thú học tập SV sẽ tiếp thu kiến thức, kỹ năng một cách chủ động, sáng tạo. Môn Giáo dục thể chất (GDTC) là môn học nghiêng về thực hành, đòi hỏi cao về thể lực, sức bền, sự kiên trì, chịu khó luyện tập của SV, nếu quá trình học, luyện tập không phát huy được tính tích cực học tập thì rất khó để đạt được chất lượng như mong muốn. Nói cách khác, tính tích cực học tập của SV là một trong những yếu tố quan trọng góp phần nâng cao chất lượng dạy-học môn GDTC. Chính vì vậy,

việc tập trung nghiên cứu tìm ra những giải pháp đồng bộ, hiệu quả nhằm phát huy tính tích cực học tập của SV trong học tập môn GDTC là nhiệm vụ của cả phía nhà trường, phía giảng viên và bản thân từng SV tham gia học tập môn GDTC.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Khái niệm và vai trò của tính tích cực học tập trong nâng cao chất lượng học môn Giáo dục thể chất

Tính tích cực học tập: Là thái độ, nhận thức, hành vi đặc biệt của chủ thể (SV) đối với hoạt động học tập, vì sự cuốn hút về mặt tình cảm và ý nghĩa thiết thực của nó trong đời sống cá nhân (Trần Bá Hoành, 2003). Trong học tập bậc đại học, SV đóng vai trò là chủ thể trong hoạt động học tập và chiếm lĩnh tri thức. Do vậy, tính tích cực học tập sẽ giúp SV tối ưu hóa hiệu quả học tập, nỗ lực, kiên trì tự học, tự nghiên cứu để lĩnh hội và khám phá ra tri thức. Tính tích cực học tập của SV chịu chi phối của nhiều yếu tố, cả khách quan và chủ quan, trong đó yếu tố chủ quan đóng vai trò quyết định. Sức học, sức tự học, tự ý thức của SV chính là nội lực quyết định sự phát triển của bản thân người học. Do đó, để phát huy tính tích cực học tập của SV, giảng viên cần tổ chức

quá trình dạy học một cách cuốn hút, sáng tạo, phù hợp với đối tượng người học.

Vai trò của tính tích cực học tập trong nâng cao chất lượng học môn Giáo dục thể chất: Môn GDTC là môn học yêu cầu cao về sức khỏe, độ bền và sự kiên trì luyện tập của SV trong quá trình học tập. Nếu SV không có nền tảng thể lực tốt từ trước, không tích cực, chủ động trong học tập, tập luyện sẽ khó qua được môn học. Do đó, một trong những yếu tố khắc phục hiệu quả thực trạng này chính là phát huy tính tích cực học tập của SV nhằm nâng cao chất lượng học tập môn GDTC. Theo đó, tính tích cực học tập có vai trò quan trọng trong nâng cao hiệu quả học tập môn GDTC, thể hiện qua việc giúp SV chiếm lĩnh kiến thức và hình thành các kỹ năng cụ thể ở mức thuần thục. Phát huy tính tích cực học tập của SV giúp họ chủ động, tích cực và sáng tạo trong học tập, biến quá trình đào tạo thành tự đào tạo; do đó, tính tích cực sẽ giúp SV học môn GDTC một cách chủ động, kiên trì luyện tập để nắm vững kiến thức, thuần thục kỹ năng, động tác. Tính tích cực học tập còn tạo ra hứng thú cho SV, thúc đẩy SV nỗ lực học tập, tăng hiệu quả học tập, hình thành niềm tin vào bản thân đối với môn GDTC. Ngoài ra, tính tích cực học tập còn giúp SV khắc phục được những khó khăn, vướng mắc, tâm lý chán nản, thậm chí sợ hãi mỗi khi học tới môn GDTC.

2.2. Thực trạng tính tích cực học tập của SV trong học môn Giáo dục thể chất hiện nay

Giáo dục thể chất là môn học bắt buộc trong chương trình giáo dục đại học, cao đẳng nhằm rèn luyện thể lực, ý chí, đảm bảo sự phát triển toàn diện cho SV. Trong những năm qua, thực hiện chủ trương đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo của Đảng và ngành giáo dục, các trường đại học, cao đẳng đã có những đổi mới quyết liệt về nội dung, chương trình, phương pháp giảng dạy, trong đó có môn GDTC. Chất lượng dạy-học môn GDTC cho SV ngày càng được tăng lên, góp phần quan trọng trong nâng cao thể lực, rèn luyện ý chí, nghị lực và bản lĩnh cho SV. Với yêu cầu, nhiệm vụ giáo dục đại học, cao đẳng đặt ra ngày càng cao, nhiều SV đã nhanh chóng xác lập cho bản thân tâm thế học rất chủ động, tích cực. SV đã biết cách khai thác các thiết bị công nghệ để tự học, tự nghiên cứu, tăng cường cập nhật bổ sung thêm kiến thức cho bản thân ngoài các kiến thức được giảng viên trang bị trên lớp. Quá trình học tập trên lớp, nhiều SV thể hiện tính tích cực học tập rất rõ,

tham gia đầy đủ các giờ học trên lớp, thực hiện các yêu cầu giảng viên giao, chú ý lắng nghe bài giảng và tích cực tham gia trao đổi, tranh luận với giảng viên các vấn đề khi được gọi ý.

Tuy nhiên, thực tiễn cũng chỉ ra còn nhiều vấn đề cần bàn về tính tích cực học tập của SV thông qua học môn GDTC. Hiện nay, vẫn còn nhiều SV quan niệm môn GDTC là môn phụ nên không đầu tư học tập, rèn luyện, không chuyên tâm lắng nghe giảng viên giảng bài, không chú ý quan sát các động tác mẫu của giảng viên. Qua khảo sát cho thấy có 37% SV không chủ động lấy dụng cụ và sắp xếp dụng cụ trên lớp, một số khác bỏ giờ GDTC hoặc đi học muộn. Trong quá trình học, rất ít SV chủ động trao đổi với giảng viên về các nội dung liên quan tới bài học (chiếm 41%); SV cũng không tích cực, chủ động trong luyện tập. Nhiều SV khi được hỏi đều cho rằng bản thân không thích thú với giờ học GDTC (39,5%). Trong giờ học môn GDTC SV thể hiện sự chú ý hơn, nhưng thời gian ngoài giờ lên lớp lại không chủ động lên kế hoạch luyện tập, thường sao nhãng việc luyện tập những nội dung giảng viên giao cho về luyện tập.

Tính tích cực học tập của SV trong học môn GDTC thể hiện chủ yếu thông qua hành vi học tập của SV từ khâu nghe giảng, thực hiện các yêu cầu của giảng viên, đến việc suy nghĩ, phát biểu thảo luận với bạn bè, thầy cô, đến việc giải quyết các bài tập được giao. Trong hoạt động học tập ngoài giờ lên lớp đối với môn GDTC, do không được ấn định và kiểm soát chặt chẽ từ phía giảng viên nên mức độ tích cực, chủ động và tự giác học tập, rèn luyện của nhiều SV thấp. Trong thời đại số hóa, cộng với khối lượng kiến thức nhiều, để hoàn thành nhiệm vụ học tập đòi hỏi SV phải tích cực học tập để cập nhật thêm những kiến thức mới. Để học tốt môn GDTC, SV cần tích cực, chủ động lắng nghe giảng viên giảng bài, chủ động tham gia vào các câu lạc bộ học tập, qua đó phát triển kỹ năng thể dục, thể thao phù hợp với từng môn. Tuy nhiên, vẫn còn một bộ phận không nhỏ SV chưa thực sự tích cực trong hoạt động tự học, chưa tích cực, tự giác trong tự bồi dưỡng và nâng cao kiến thức, rèn luyện kỹ năng. Giáo dục đại học, cao đẳng đặt ra yêu cầu cao về tính tích cực tự giác của SV, mặt khác giáo dục đại học, cao đẳng cũng là một dạng hoạt động trí óc diễn ra khá phức tạp và căng thẳng. Do đó, đòi hỏi cao ở tính tích cực, tự giác và trách nhiệm của SV với hoạt động học tập. Chính vì vậy, cần có những giải pháp hiệu

quả, phù hợp nhằm phát huy hơn nữa tính tích cực học tập của SV trong hoạt động học tập nói chung và trong học môn GDTC nói riêng, đáp ứng xu thế đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo hiện nay.

2.3. Đề xuất một số giải pháp phát huy tính tích cực học tập của SV góp phần nâng cao chất lượng học môn Giáo dục thể chất

2.3.1. Đối với nhà trường

Nhà trường cần tạo ra môi trường sư phạm lành mạnh, thuận lợi để kích lệ, động viên SV tích cực, chủ động và sáng tạo trong học tập nói chung và trong học tập môn GDTC nói riêng. Tăng cường tuyên truyền, giáo dục về vai trò, tầm quan trọng của tự học, tự nghiên cứu và phát huy tính tích cực của SV trong học tập, giúp SV nhận thức sâu sắc về ý nghĩa của phát huy tính tích cực học tập. Cùng với đó, để SV cởi mở, phát triển các năng khiếu, kích thích sự say mê tìm kiếm, phát hiện, cần xây dựng bầu không khí học tập say mê, sáng tạo và hỗ trợ lẫn nhau. Đồng thời, để phát huy tính tích cực học tập của SV đối với môn GDTC, các trường cần nghiên cứu bố trí giờ học thích hợp cho môn GDTC. Từ thực tiễn dạy học môn GDTC hiện nay, nên cho SV tự chọn môn thể thao họ yêu thích, tổ chức các câu lạc bộ thể thao riêng cho SV và tổ chức các giải đấu cấp nhà trường tạo sân chơi lành mạnh, bổ ích cho SV.

Về phía khoa chuyên môn, cần tăng cường bồi dưỡng cho giảng viên về kiến thức chuyên môn, phương pháp giảng dạy; chú trọng củng cố và chuẩn bị đầy đủ hệ thống cơ sở vật chất, sân bãi, dụng cụ, tài liệu tham khảo,... đảm bảo cho hoạt động dạy và học môn GDTC. Cùng với đó, các khoa chuyên ngành cần chú trọng tổ chức các buổi sinh hoạt học thuật, hội thảo về phương pháp học tập tích cực, phương pháp học môn GDTC,... nhằm kịp thời giải đáp những khúc mắc của SV về phương pháp học tập hiệu quả, giúp SV biến nhiệm vụ học tập trở thành niềm vui trong cuộc sống. Thường xuyên tổ chức các buổi trao đổi, tọa đàm về nâng cao chất lượng, đổi mới phương pháp dạy - học môn GDTC, tạo điều kiện để SV được chia sẻ những nhu cầu, nguyện vọng trong học tập.

2.3.2. Đối với giảng viên

Giảng viên có vai trò quan trọng trong phát huy tính tích cực của SV trong học môn GDTC. Trước hết, giảng viên cần nhận thức sâu sắc về tầm quan trọng của việc phát huy tính tích cực học tập của SV đối với nâng cao hiệu quả học tập môn GDTC.

Từ đó, bằng nhiều biện pháp thiết thực, đa dạng tác động vào nhu cầu, động cơ, hứng thú học tập của SV. Quá trình giảng dạy, giảng viên thường xuyên quan tâm tới giáo dục, tuyên truyền nâng cao nhận thức cho SV về vị trí, tầm quan trọng của môn GDTC với sức khỏe và tương lai của SV. Chú trọng bồi dưỡng phương pháp học, năng lực tự học, tự nghiên cứu cho SV, giao nhiệm vụ học tập cho SV, đồng thời tăng cường kiểm tra, khích lệ SV tích cực tự học. Trong quá trình giảng dạy môn GDTC, giảng viên cần duy trì thái độ cởi mở, vui vẻ, hòa đồng, gần gũi, tích cực sử dụng phương pháp dạy học tích cực giúp SV phát huy năng lực sáng tạo trong học tập, tích cực học tập môn GDTC một cách chủ động. Cùng với đó, để phát huy được tính tích cực học tập của SV, giảng viên cần tăng cường chuyên môn và nâng cao trách nhiệm trong giảng dạy môn GDTC.

2.3.3. Đối với SV

SV chính là chủ thể có vai trò quyết định tới phát huy tính tích cực trong học tập môn GDTC, do đó bản thân từng SV cần nhận thức đầy đủ, đúng đắn về tầm quan trọng của sự tự giác, chủ động, tích cực trong học tập. Đồng thời, SV cũng cần hiểu rõ về ý nghĩa của môn GDTC đối với sự phát triển toàn diện của bản thân để nỗ lực tự học, tự luyện tập thường xuyên. SV cần chủ động tham gia các buổi sinh hoạt học thuật, các buổi hội thảo, tọa đàm về phương pháp học đại học, từ đó từng bước hình thành cho bản thân một phương pháp học tập khoa học, hiệu quả. Trong quá trình học tập nói chung và trong học môn GDTC nói riêng, SV cần tích cực, chủ động trao đổi với giảng viên những vấn đề vướng mắc, những nội dung cần làm rõ, từ đó tăng hứng thú trong học tập môn học. SV cần chủ động xây dựng kế hoạch tự học, tự luyện tập nhằm rèn luyện các kỹ năng, đáp ứng yêu cầu môn học đặt ra, phục vụ cho quá trình thi kết thúc học phần, cũng như phục vụ cho hoạt động rèn luyện sức khỏe sau này. Đặc biệt, trong thời đại 4.0 hiện nay, SV cần tích cực, chủ động ứng dụng công nghệ số, nền tảng học trực tuyến... nhằm tối ưu hóa hiệu quả học tập, giúp nâng cao chất lượng tự học, cải thiện và nâng cao kỹ năng GDTC. Hiện nay, trước sự phát triển nhanh chóng của công nghệ số, các nền tảng học trực tuyến, SV hoàn toàn có thể ứng dụng hiệu quả những yếu tố này để tối ưu hóa hiệu quả học tập. Trong đó, trí tuệ nhân tạo (AI) có thể cung cấp nền tảng học tập trực tuyến hiệu quả, linh hoạt và dễ dàng truy cập cho SV. Chính vì vậy, việc phát huy tính tích cực,

chủ động và sáng tạo trong ứng dụng công nghệ số, các nền tảng học tập trực tuyến vào học tập môn GDTC sẽ giúp nâng cao chất lượng học tập môn học một cách thiết thực, bền vững.

III. KẾT LUẬN

Bản chất của học đại học chính là hoạt động tự học, đó là sự chủ động tiếp thu kiến thức của SV thông qua các hoạt động tự học, tự nghiên cứu. Nói cách khác, để học tốt ở bậc đại học SV cần phát huy tính tích cực học tập. Tính tích cực học tập thể hiện thông qua nhận thức, hành vi của SV trong các hoạt động học tập trên lớp và ngoài lớp học. Đây cũng chính là yêu cầu đặt ra trong bối cảnh công nghệ thông tin phát triển nhanh chóng và khối lượng kiến thức khổng lồ. SV muốn đạt được kết quả cao trong học tập môn GDTC cần

phải tích cực, chủ động và sáng tạo trong quá trình học tập, luyện tập. Chỉ khi phát huy được tính tích cực học tập trong học môn GDTC, SV mới khắc phục được những khó khăn, những rào cản trong quá trình học tập, vươn lên học tốt môn học. Như vậy, về cơ bản SV đã nhận thức được vai trò, tầm quan trọng của tính tích cực học tập trong nâng cao hiệu quả học tập môn GDTC. Tuy nhiên, vẫn còn một bộ phận SV chưa nhận thức rõ được tầm quan trọng của tính tích cực học tập, chưa chủ động, tích cực và tự giác trong học môn GDTC khi không có sự quản lý của giảng viên. Quán triệt và thực hiện tốt các giải pháp đề xuất ở trên sẽ giúp SV học tốt hơn môn GDTC, góp phần khắc phục những hạn chế tồn tại bấy lâu nay trong dạy và học môn GDTC.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam (2013), *Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 04/11/2013 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế*.
- [2] Nguyễn Thị Bích Thủy (2014), *Hứng thủ học tập của SV năm thứ nhất Trường Đại học Văn hiến Thành phố Hồ Chí Minh*, Luận văn Thạc sĩ Tâm lý học, Trường Đại học Văn Hiến Thành phố Hồ Chí Minh.
- [3] Vũ Xuân Vịnh - Trần Văn Tuyên (2024), *Giải pháp phát huy tính tích cực học tập của SV trong thời đại số hiện nay*, Tạp chí Quản lý nhà nước, số tháng 05/2024.
- [4] Nguyễn Thị Ngọc Xuân (2016), *Phát huy tính tích cực học tập của SV trong dạy học các môn Tâm lý học, Giáo dục học đại cương*, Tạp chí Văn hóa-Giáo dục-Nghệ thuật, số 23, tháng 9/2016.
- [5] I.F.Khalarmop (1978), *Phát huy tính tích cực học tập của học sinh như thế nào*, Hà Nội, Nhà xuất bản Hà Nội.